

ТОНГЮМАНЗИ

Ўзбекистон болалари ва ўсминаларининг газетаси

Газета 1929 йил 1 августдан чиқа бошлаган

№ 3 (66232)
2000 йил 20 январь.

Сотувда эркин нархда

Аниқлик

Зирача

ади кр

SHIKRONA

КАЧОН БОШЛАНАДИ, ЎЗИ?

Баъзан радио ва телевидение орқали чиқишларда янги йилни бирор “асримизнинг сўнгги йили” деса, бошқа бирор “янги асрни кутиб оляпмиз” демокладар.

Дарҳақиқат, 1999 йилнинг 31 декабрь куни тунда инсоният XX асрнинг сўнгги йилини кутиб оладими ёки XXI асрнинг 1-йилини менимни?

Мутахассисларга ва энг ишончи манбаларга шундай савол билан мурожаат қилдик ва бу борада қўйидаги маълумотларни олдик.

Хозир амалда бўлган Григорий тақвими бўйича йил ҳисоби янги эранинг 1-йилидан бошланади. Шу сабабли ҳар юз йиллик ўша йилликнинг охирида якунланади. Шу тариқа 2000 йилнинг 31 декабрь тунидаги XX аср, яъни иккинчи минг йиллик тугайди, учинчи минг йиллик (XXI аср) эса 2001 йилнинг 1 январидан бошланади.

Даврни белгилашда хатоликка Рус императори Петр I нинг фармойиши сабаб бўлди. У тақвимга ўзгаришиш киритиб, ўзининг “Янги йилни кутиб олиш ҳакида”ги фармонида, жумладан шундай деди:

“Хозир Христос туғилишидан бери 1699 йил ўтди, келаётган 1 январдан янги - 1700 йил ва янги юз йиллик бошланади”. Петр I фармонидаги мана шу жумла Григорий тақвимига амал қилувчи мамлакатлар янги асрни йил олдин кутиб олишини одат қилдилар. Айрим тарихчи-солномачиларнинг фикрича, даврни белгилашдаги бу хатолик Петр Iдан ҳам анча илгари - Рим монахи Дионисийдан бошланган. У Рим папаси Иоанна I га хронология (изчил йилнома) тузаётib, ҳисобни олам яралган вақтдан эмас, балки Христос туғилган йилдан белгилади.

Демак, инсоният янги давр (учинчи минг йиллик) ва унинг биринчи асрини 2001 йилнинг 1 январида кутиб олади.

Ajdodlari dono o'tgan Vatanim,
Avlodlari a'lo o'tgan vatanim.
Alpomishday alp qomatu sarv qomat,
Barchinlari barno o'tgan vatanim.

Sakkiz yili sarhadlari keng bo'ldi,
Har bir yili asrlarga teng bo'ldi.
Ona xalqim, mo'jizalar yaratding,
O'g'ling yoqa, qizing senga yeng bo'ldi.

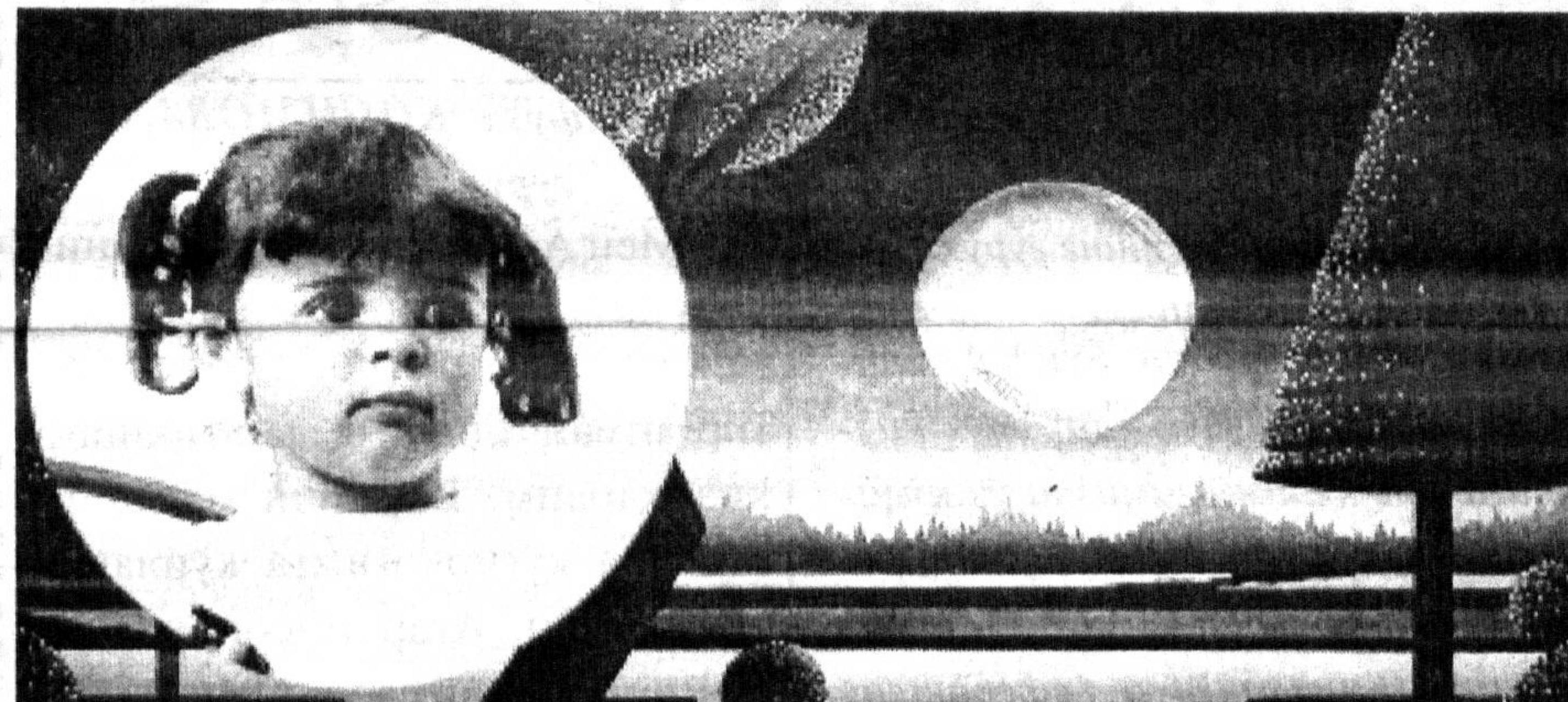
O'ziga bek, o'zligi erk millatim,
Yomonlarga eshigi berk millatim,
Mehri sochiq, qo'li ochiq bag'ri keng-
Yuzdan ortiq millat deydi - Elatim!

Mustaqillik g'animlari yo'q bo'lsin,
Yurt ishqida yongan qalbar
cho'g bo'lsin,
Mevasidan ham shirin mag'izlari,
Sog'lom avlod bolalari sho'x bo'lsin!
Jumboqlari mushkulotlar ko'p xali,
Kurashlarda chiniqamiz ho'p xali,

Kelar yaxshi zamonalari havas-la,
Jahon ahli bizni qo'msar ko'rgali.
Ozod xalqim, qutlug' bo'lsin
yurtboshing,

Yana g'olib keldi ishonch-xohishing.
Istiqbolli manzillarni tanladning -
Ezgulikka chorlab tursin quyoshing.

Abdumannob Abdug'ani o'g'li.

МЕН КҮЁШ МЕВАСИМАН

Бугунги замонимизнинг ҳур бўлишига, истиқлол чечакларининг томир отишага сабаб бўлган ҳуррият қўёши бундан 9 йил аввал ўзгача нур, ўзгача жило илиа кўкка кўтаришган эди. Шунча йилдан бўён у мустақиллигимизнинг юзини ёруғ, ўзини очиқ қилиб, диёrimizнинг мусаффо осмонида порлаб туриди.

Бу қўёш - озодлик, эзгулик қўёши.

Мен баъзан, ўз-ўзимга савол бераман: Қандай қилиб зимистонда ётган, нурсиз қўёшимиз кўкда балқиди? Кимнинг маддади, кимнинг нури ила у дунё юзини кўрди?

Балки, унда пайдо бўлган нур асрлар давомида эрк учун курашиб, “озодлик” дей жонини фидо қилган зотларнинг кўз нуридир?

Эҳтимол, асарларида истиқлолни кўйлаб, юртни жаҳолатдан кутқариш ниятида ожиз бўлганларнинг кўз нуридир.

Чўлпоннинг даъвати, Қодирйининг

матонати, Ҳамзанинг маърифати эмасмикин?

Эҳтимол қўёшимизни узоқ яшашига, она заминни гуллаб-яшнатишига мададкор бўлётган куч халқимиз, Президентимиз, адолатли қонунларимиз эмасмикин.

Оллоҳга беадад шукрлар бўлсинким, ҳурлик қўёшининг заррин нурлари ҳамон кишиларимизнинг қалбини илтмоқда, келажак авлодимиз бўлмиш ёшларнинг қалбига эса маънавиятли, маърифатли бўлишга ундейдиган олий тўйғу жо этмоқда.

Мен ҳуррият, озодлик қўёши нуридан баҳраманд бўлиб яшаётган ҳар бир ёшга баҳт ва омад ёр бўлсин дейман. Ҳали ҳам бундай улуғ неъматдан бебахра бўлган кишиларга эса истиқлол нури насиб этишини тилаб қоламан.

*Дилафрўз АҲМЕДОВА,
1-сон гимназия,
11-сinf ўқувчиси.*

ЭРТАККА
ЙЎЙИЛГАН ОРЗУ

Сурхондарё вилояти, Шеробод туманида жойлашган Пахтакум қишлоғи серманзара, баҳаво жойлардан бири. Кенг далалар, пахтазорлар кўзни қувонтиради. Бироқ бу қишлоқ аҳолиси фарзандлари мактаб йўқлиги туфайли “Ўзбекистон” жамоа хўжалиги марказига қатнаб ўқишиди.

Оралиқ масофани ҳисобласак, 2-3 километрни ташкил этади. Жамоа хўжалиги томонидан автобус ажратилган. Ёқилғи танқислиги учун автобус бир ойла 3 ёки 4 мэртә қатнайди, холос. Баъзан эса шу ҳам йўқ. Қишининг совуқ кунларида дарсга кечикмаслик учун саҳар соат олтилар чамаси йўлга отланаётган болажонларни кўриб ачинаман. Ўша қишлоқдан марказга келувчи ўқитувчиларимизга ҳам ҳар томонлама оғир. Бу оғирликни улар зиммасидаги шартли вазифалар қаторига қўшишади. Бир тутамча қиёс қиши кунларида дарсдан сўнг уй вазифасини бажаришга энди ўтирган ўқувчи-ю ўқитувчилар яна муаммога дуч келишади. Лип этиб ўчиб қолган электр чироғи уларни шам ёнига мук тушишига мажбур этади. Шаҳарлик тенгдошларига ҳавас қилаётган қишлоқ болаларининг орзуларини эртакка йўйишига ҳаққимиз борми? Бу ҳақда ўйлаб кўринг.

*Умидा СЛОДАТОВА,
Тош ДУ талабаси.*

Кадим замонда бир шахзода кишлоғидаги камбагал қизни севиб қолибди ва унга совчилар жүннатибди. Шунда қиз совчиларга: «Үглингизнинг қандай хунари бор» - дебди. Улар қизга:

«Үглимиз шахзода, унга хунарнинг кераги йўқ, - дейшишибди.

- Унда, - дебди қиз, - мен тўйга розилик бермайман. Үглингиз қачонки бирор хунар эгаси бўлса, шундагина унга турмушга чиқаман. Чунки бойлик, мансаб ўткинчи нарса, хунар эса ҳеч қачон йўқ бўлмайди. Орадан йиллар ўтиб, ийгит гилам тўқишини ўрганибди ва улардан бирини қизга совфа қилибди. Қиз гиламни кўриб, хурсанд бўлибди ва тўйга розилик берибди...

Ха, хунарли хор бўлмайди, дейди ҳалқимиз. Азал-азалдан ота-ооболаримиз ҳам хунар ўрганишга интилишган. Ҳозир ҳам хунар ўрганишга интилаётган ўқувчиларимиз жуда ҳам кўп. Сизларни шундай тенгдошларингиз билан танишириш мақсадида Миробод туманидаги 21-хунар мактабига йўл олдим. Мени хунар мактабининг маънавият ишлари бўйича директор ўринбосари Дилором опа Гуломова кулиб қарши олдилар.

- Ўзи шунақа-да, бир-икки кун бўлмасангиз, ишлар кўпайиб кетади. Ҳатто бугунги газеталарни варақлашга ҳам қўлум тегмади, - дедилар куюнчаклик билан опа. Үқувчилик давримда шу газетада мақолаларим чиқиб турарди.

Синфдошларим билан ҳар бир сонини йигиб, тикиб қўярдик. Бу газетани болаларимдан аввал ўзим қизиқиб ўқийман.

- Дилором опа, аввало газетамиз ҳақидаги илиқ гапларингиз учун ташаккур. Бу масканда ўн йилдан бери ишларкансиз. Мактабингиз ҳақида гапириб берсангиз,

- Бу хунар мактабида кенг асортиментдаги тикувчи-бичувчи мутахассислиги бўйича 9-11- синфи битирган қизлар ўқийди. 9-синфи битирган қизлар уч йил,

11-синфи битирган қизлар эса бир йил ўқийди. 9-синфи битирб келган қизларга ўрта мағлумот тўғрисида шаҳодатнома ва ҳунар мактабининг дипломи берилади. Мактабимиздаги барча ўқитувчилар олий тоифали, ўз касбининг усталари. Улар бор билимларини ўқувчиларга беришга ҳаракат қиласди. Мактабимиз ўқувчилари «Қизил тонг» корхонаси билан бевосита алоқада. Ўқувчиларимиз барча амалий машгулотларини мазкур корхонада ўташади. Мактабни битиргач, хоҳлаган тикув корхоналарига бориб ишлашлари мумкин. Хунар масканимизда информатика хоналари бор. Турли тўғараклар ҳам ишлаб турибди. Хуллас, қизлар бўши вақтларини бекорга ўтказишмайди.

Амалиётда қизларга маошининг 50 фоизи берилади. Шу қизларнинг ичидаги таъминланган

Суҳбатдошим,
Шахноза ҚОЗОҚОВА
14-гурӯҳ ўқувчиси.

- Бундан бир неча ой олдин Жалолиддин Мангубердининг таваллуд топган кунлари нишонланди. Барча мактаблар қатори биз ҳам бу кунни байрам қилдик. Мен ушбу кечанинг сценарийсини ёздим ва тил адабиёти ўқитувчимизга кўрсатдим. Ростини айтсам, тикувчилик қўлидан келмайди деб ўйлардим. Лекин «Инсон қўли мўъжиза яратади» дейди ҳалқимиз. Мана, бичиш-тикишга ҳам ўрганиб кетдим. Энди ўзим мустақил қўйлаклар тика оламан. мактабни битириб тўқимачилик ва енгилсаноат институтига кириб ўқиши давом эттираман. Мақсадим келажакда яхши тикувчи модель бер бўлиб, ўзбек қизларига кўркам ва чиройли лиbosлар тикиши.

Ўқиб ўрганишдан тинма бирон он.
Бўлишни истасанг ўзинг бир

Фирдавсий.

деб ўйлайман. Яқинда мен пазандачилик курсини ўргандим. Энди байрамларда, туғилган кунларда бемалол тортлар пишира оламан. Бундан ташқари укаларимга пайпок, нимча, шапкалар тўқиши ҳам қўлидан келади. Келажакдаги орзуларимга келсак, ўқишимни давом эттириб устозимиз Дилором опадек ўз касбининг моҳир устаси бўлмоқчиман. Насиб қилса мактабга келиб ўқувчиларга дарс бераман.

Дилдора Турсунова

- Мен Чилонзор туманидаги 173- мактабнинг 9- синфини битириб келганман. Қизларнинг «Қўйлагимни ўзим тикдим» деган гапига ҳавасим келарди. Бу ҳавас мени шу хунар мактабига етаклаб келди. Тикувчиликка жуда ҳам қизиқаман. Бундан ташқари хунар мактабидаги раққосалик тўғарагига ҳам қатнашаман. Адабиёт фанига қизиқаман. Абдулла Орипов шеърларини севиб ўқийман. Келажакдаги орзуим ҳамшира бўлиш. Фурматдан фойдаланиб «Софлом авлод» йилида ҳаммага сиҳат-саломатлик тилайман.

Хунар мактабидан қайтар эканман, қизларнинг меҳр билан хунар ўрганаётганликларидан қувондим. Қувончимни сизлар билан бўлашгим келди. Сиз қандай хунар ўрганаётсаниз? Ҳунардан зар унар, ахир. Бизга шу ҳақда ёзиб юборинг.

Озода ТУРСУНБОЕВА.

МЕХНАНГНИ * ОШИ * ШИРСИ

оилаларнинг фарзандлари ҳам бор. Улар учун маошининг 100 фоизи берилади. Мактабимизнинг гурӯҳ раҳбарлари ота-оналар билан доимий алоқада бўлиб туради. Бундан ташқари, январ ойи учун ҳар гурӯҳ қизларига «Ўз келажагимизни ўз қўлини билан яратамиз» мавзусида реферат тайёрлашни буюрганман. Шу ойнинг 20-январигача рефератлар ийғиб олинади ва ой охирида натижаси айтилади. Қиладиган ишларимиз хали кўп. Тўғрисини айтсам, бир ўзим ҳаммасига улгуролмайман. Менга бу ишда мактабимизнинг фаол ўқитувчиларидан Наргиза Пўлатова ёрдамлашиб туради. Наргизахон даставвал шу мактабни битириб кетган. Мана, ҳозирда қизларимизга таълим бермоқда.

- Дилором опа, мактабга киришим билан қизларнинг бир хил формасига кўзим тушди. Бу формаларни ким жорий қилган?

- Формаларни мактаб устаҳонасида ўқитувчиларимиз тикишган.

- Хунар мактабидаги иқтидорли ўқувчи қизлар ҳақида билмоқчи эдим.

- Иқтидорлилар қизларимиз кўп. Улар тикиши-бичишидан ташқари пазандачилик, тўқиши сирларини ҳам билишади. Ўзингиз ҳам улар билан суҳбатлашиб кўринг.

Махфуза ҚОСИМОВА, шу гурӯҳ ўқувчиси.

- Мен Акмал Икромов туманидаги 193-мактабни аъло баҳоларга қизил шаҳодатнома билан битирганман. Ёшлигимдан тикишга қизиқардим. Биринчи марта 12 ёшимда қўfirchoғимга қўйлакча тикканман. Агар инсон олдига қўйган мақсади сари интилса, албатта унга етишаркан. Бу хунар мактабига мени ойижоним олиб келганлар. - Қиз бола сепли эмас, эпли бўлгани яхши, қўлингда хунаринг бўлса ишлаб топган ноининг бутун бўлади, - дедилар. Уларнинг бу гапларини доим эсимда сақлайман. Ҳунарсизкиши ҳаётда йўлини топа олмайди. Мен тенгдош қизларга билим олиб, яхши хунар эгаси бўлишларини маслаҳат берардим.

Зилола ОРТИҚОВА,
16-гурӯҳ ўқувчиси.

- Тикувчилик касби менга онамдан ўтган. Уларнинг чиройли қўйлаклар, костюмлар тикишларини кўриб, жуда ҳавасим келарди. Бу хунар мактабига келиб бичиш-тикиш сирларини ўрганаётсан. Одам биргина хунарни ўрганиб, «хунарли бўлдим», - дейиши нотўғри. Айниқса қизлар ҳамма нарсани билишлари керак,

Мунира опани яна шошиб турган бир пайтда учратдим.

- Дүхтир, янглишмасам иш вақтингиз тугади. Буни устига сиз мен билан сұхбатлашмоқчи әдінгиз.

- Ха, ха, синглим, ёдимда. Сиздан минг бора узр сүрайман. Бугун ҳам сұхбатлаша олмайдынға үхшаймыз. Мана бу йигит билан янги чақалоқни күргани кетаяпман. Бормасам бўлмайди.

Шундай қилиб бу галги резжалаштирган сұхбатим ҳам амалга ошмади. Бу кетишида Мунира опа билан бафуржаса сұхбатлаша олмасам керак. Демак, бошқача йўл тутишим лозим.

Эртасига пўтахтимиздаги 33-йилавий поликлиникага келдим. Коржсаулова Мунира Нурталиевнанинг таржиси маълими ҳолига доир маълумотларни олиш мен учун қийин бўлмади. Чунки Мунира опа олий тоифали педиатр даражасини олган шифокор сифатида ҳужжатларини жамлаган экан.

Аста ўқий бошладим: 1957 йил 8 сентябрда Оққўргон шаҳрида туғилган. 1980 йил педиатрия институтини битириб, болалар шифокори мутахассислиги бўйича иш фаолиятини бошлади. 20 йиллик меҳнат фаолияти давомида Тошкент тиббиёт институтидаги, педиатрия илмий-тадқиқот институтидаги, 1993 йилдан буён эса 33-ойловий поликлиникасида генототег, оила шифокори бўлиб ишлаб келмоқда.

Шифокор қабулида турган ёш она Фозиева Назокат шундай деди: -Қизалогум 2 ёш. Лекин туғилганда камқонлик билан туғилган. Дастреб ўзимнинг тобим бўлмай болани яхши парвариш қила олмадим. Ҳафсаласизлик оқибатида рахитга чалинди. Бу воқеадан хабар топган Мунира опа физиотерапия усулида даволай бошладилар. Зулфия ҳозир эмакла-

КАМОЛОТ САРИ ИУЛ

япти. Дўхтиrimiz сиқилманг, қизингиз тез кунда юриб кетади, деяптилар.

Сұхбатимизга ўзини Домбровская Тамара деб таниширган аёл ҳам қўшилди.

- Татьяна қизимнинг кўриши қобилияти енди. Шундай ўзини Мунира Нурталиевнанинг доимий назоратида турамиз. Белгиланган кундан салгина кечиксак ўзлари ҳол сўраб борадилар.

- Рухсат берсангиз мен ҳам Мунира опа ҳақида ўз фикрларимни билдирам - дейди Нодира исмли келинчак. - Мен поликлиникага келишимдан кўра, шифокоримиз Мунира опа кўпроқ бизнинг оиласа бўладилар. Ҳамиша боламни назорат-

ларига олганлар. Шифокоримиз болаларимизга қанчалик куюнчак ва меҳрибон бўлсалар, биз оналарга шунчалик талабчан ва қаттиққўллар. Кези келса яхши ҳам гапирадилар, танбеҳ ҳам берадилар. Мақсад эса битта, фарзандларимиз соглом ўссан.

Соғлом болалар хусусидаги сұхбатимизга Муҳайё Зокирова, Ҳилола Каримовалар ҳам қўшилиб, ўз мулоҳазаларини билдирилар.

Узоқдан бизнинг қаҳрамонимиз кўринди. Шифокор бироз безовта эдилар.

- Ассалому алайкум, Мунира опа, яна мен келдим.

- Салом, салом. Келинг,

ўғлингиз яхшими?

- Раҳмат, сиз билан гўдакларимиз, болаларимиз соғлиги хусусида гаплашмоқчи эдим. Шу билан бирга олий тоифали педиатр даражасини олганинг билан табриклимиз.

Мунира опа бугунги куни мизнинг болалари ҳақида нимадея оласиз.

- Мен аввало, шу гўдакларнинг оналари хусусида гапирмоқчи эдим. Ота-оналаримиз мустақил фикрлайдиган, масъулиятни сезадиган инсонлар бўлмоғи керак. Она-бала-шифокор ўртасида узилмас занжир бўлиши гўдакларни руҳий, жисмоний камолотига замин бўлади. Ёш ўзбек оналари аввало бола тарбияси, парваришини биринчи навбатдаги масала деб қарашлари лозим. Бу жараённи ҳомила пайдо бўлганидан бошлаш, аввало асаб тинчлиги, оиласадаги соғлом муҳит, етарли, тўйимли овқатланиш, витаминлар билан тўйиниш биринчи галдаги вазифа саналиши лозим. Ана шундагина болаларимиз нимжон туғилмайди. Рахит бўлмайди.

Оналарнинг кўнгли тинч, хортижам бўладилар.

Мен иш фаолиятим давомида яна бир нарсага амин бўлдим. Бу ҳам бўлса болаларни соғломлаштириш ишларини акушер-гинекологлар билан ҳамкорликда олиб бориш. Бу яхши самара беради. Яна бир масала. Биз кўпроқ гўдакнинг жисмоний соғлигига ахамият бериш билан чекланамиз. Арасту: “Болани руҳи гўдаклигиданоқ катталарни кидек бўлади. Уни камолотга етаклаш керак. Бола ҳар бир ҳаракатни тушунади. Тарбияни туғилмасдан бошлаш керак. Вужудни эса асрар лозим”.

- Ажойиб фикрларингиз учун раҳмат.

Маҳлиё МИРСОАТОВИ

Салом тенгдошлар!

Мактаб энг гўзал ва ҳамиша ёдда қоладиган воқеалар содир бўладиган маскан. Ҳеч кимга сир эмаски, “милк севги” ҳам шу мактаб даврида бошланади. Шундай эмасми? Ҳа, бу “севги” сўзи барчага бирдек таниш, бирдек ёқимлидир. Мактабдаги севги кимнингдир тақдирини бирлаштиради. Яна кимнингдир тақдирда ширин хотира бўлиб

қолади.

Севиш ва севилиш ҳам бир баҳт. Шундай экан, сиз ҳеч қачон севиб қолишдан, севилишдан кўркманг!

Бизнинг мактабда ҳам бундай севги ҳақидаги мишишлар йўқ эмас. Мен сизга баъзи бир мишишларни айтмоқчиман. Балки сизда ҳам шунга ўхшаш воқеалар рўй бергандин. Улар билан “танишинг”.

Гулом исмли бир бола Гулнора исмли гўзал қизни севиб қолибди. Лекин у қиз бошқани севар экан.

Мўмин исмли йигитни Барно исмли қиз севиб қолганга ўхшайди. Сабаб йигит унга нисбатан ўзгариб қолибди.

Дилшод исмли йигит севгилиси Нигорага қўнғироқ қилибди. Дилшодга қизни чақириб беришибди. Йигит унга дил сўзларини айтаверибди. Қиз шунда сиз кимга қўнғироқ қиляпсиз деса, Дилшод ўзининг севгилиси қилаётганини айтибди. Қаранг,

телефондаги носозлик туфайли Дилшод бошқа хонадонга уланиб қолган. У севгилисига айтяпман деб сўзлайверибди. Лекин Нигора исмли қиз I-синф ўқувчиси экан.

Ана шунақа гаплар.

МУҲАББАТга деб хат ёзинг

Биз 1991 йил 1 сентябрдан бошлаб мустақил деб эълон қилинди. Ҳар бир республика ўзининг урф-одатини, байрамларини, энг муҳими ўз тарихини унутмайди. Мустақил бўлгандан сўнг “14 январь”, яъни Ватан ҳимоячиси кунини биз тантанали равишда байрам қиласиган бўлдик. Байрамлар қаторида “9 май”ни биз хотира ва қадрлаш сифатида нишонлаймиз. Чункӣ бу кунга етганлар бор, етмаганлар бор. Мёнинг бувам 1941 йили иккичи жаҳон уришига кетиб, 1946 йилда кўкси медалга тўлиб қайтиб келган. Лекин баҳтга қарши унинг қулоги оғир бўлиб қолган. Бувамнинг айтишига қаранганд, душманга қарши югуриб кетаётганида (қўлида куроли бор экан), ёнгинасида “снаряд” портлаб кетган экан. Шунда бувамнинг қулоқлари фувиллаб, ҳеч нарсани эшитмай қолган. Шу пайтда оёғидан ҳам яраланган бўлган. Бундай вазиятда ҳам у чекинмасдан олға қадам ташлаган. Бир пайт юрса “шилқшилқ” деган овоз кела бошлаганини сезиб қолган. Қараса этигининг ичи қон экан. Кўп қон йўқотганидан хушидан кетиб қолган. Уни ҳамширалар топиб олиб (баҳтига) касалхонага ётқизишган. Бир пайт хушига келиб қараса касалхонада ётган эмиш. Оёғимни кесиб ташлашдимикин деган хаёлга борган. Қараса оёқлари жойида бўлиб, ҳамширалар айтишича енгил жароҳат олган экан. Касалхонада кўп вақт ётиб қолиб, тузалгандан сўнг тўғри урушга жўнатишган. Ҳар тал бошидан ўтганини гапириб бўлгандан сўнг бувам бизга кўп насиҳат қиласилар:

МАРДЛАР ҚУРИКЛАЙДИ ВАТАННИ

НАФРАТ

Онасин хўрлаган қариндошларим,
Япроқча айланган гул бардошларим.
У дунё бу дунё гуноҳга ботган,
Ватанда ватансиз ватандошларим.
Иймони оёқда топталган акам,
Қалбини меҳрла ёпмаган акам.
Дўст сотиб, душманни сотмаган акам,
Ватанда ватансиз ватандошларим.
Катта йўлда юриб қоқилган одам,
Нафрат ботқогига отилган одам.
Қисмати гуноҳла ёзилган одам,
Ватанда ватансиз ватандошларим.
Аслида, ҳеч кимни чин йиқкан эмас,
Бағри кенг ватанга ким сиқкан эмас?..
Онанг тонар: Буни мен туққан эмас,
Ватанда ватансиз ватандошларим.
Сен гулни ҳазонга алишдинг нечун,
Пок туйғуни қонга алишдинг нечун?..
Ўл улусинг билан олишдинг нечун,
Ватанда ватансиз ватандошларим.
Юраги ўч билан бойлангандарим,
Кўнгил сойин суви лойлангандарим.
Шайтоннинг қулига айлангандарим,
Ватанда ватансиз ватандошларим.
Сен ахир инсоннинг фарзанди эдинг,
Биринг ўғи, биринг асранди эдинг.
Шу элнинг тузи-ю, нонини единг,
Ватанда ватансиз ватандошларим.
Юрт қомиб, вайронна макон айлабсан,
Ўз ака-уқанети қурбон айлабсан.
Сен бўйнингга лаънат гулин бойлабсан,
Ватанда ватансиз ватандошларим...

Жўрабек Рамазонов.
Бойсун туманиндағи
1-мактаб ўкувчиси

Сизлар бундай нарсаларга тайёр бўлиб туришинглар керак. Уруш жамият ва давлат ҳолатига фалокатли таъсир кўрсатади. Бу - урушнинг табиий йўлдоши бўлган иқтисодий варонгарчиликдангина эмас, балки республиканинг келажаги учун муҳим аҳамият касб этувчи бошқа соҳаларда ҳам намоён бўлади, дейдилар. Менинг ўз республикамиз йигитларига айтадиган сўзларим шундан иборатки, ўз Ватанингиз олдидаги бурчингизни адо этинглар. Уни ўз бўйнингиздаги қарзингиз деб билинг.

Адам Ватан олдига ўз бурчини бажармоқ учун кетганда, бувамга адамдан хат келиб тураркан. Бир хатида адам шеър ҳам ёзип юборган экан:

Кетай бу ерлардан тезроқ,
Қора кўзларни соғиндим.
Азиз онам, қариндошлар,

Бувамнинг гапларида жон бор. “Яхши нијатли йигитлар”нинг кўпчилиги тинчлик ва тартибини таъминлаш, можароларни тўхтатиб, унинг олдини олиш билан Ватанига хизмат қилмоқдалар. Уларни биз чин йигитлар десак арзиди. Осмонга кўтариб мақтасак ҳам кам. Мен ҳамма буваларни, оталарни ва йигитларни 14 январь куни билан кутлайман ва соғ-бардам юриб Ўзбекистонга хизмат қилишларини тилаб қоламан.

Нигора Юсупова.
300-лицей мактаб,
8-“А” сипф

ИДЕОРИЯГА БИЧУСОТА ЗИЛДАР

Шеърият! Бу инсоннинг юрагидан қайнаб чиққан тошқин дарёдир. Бу дарё шунчалик чукур ва тиниқки, унда юракдаги барча гўзаллик, нафосат ва жозиба ўз аксини топади. Бу борада қалам соҳиби ҳеч кимга айта олмайдиган, энг нафис ва энг нозик ҳиссиятларини шеърга солишга қодир. Бу эса туғма истеъод билан биргаликда ўзига хос заковат ва маҳоратни талаб қиласиди. Инсон энг юксак чўққиларни қалби билан забт этади. Шоирнинг туйғуси ҳам, ёғдуси ҳам қаламида...

Атрофга сергак кўз билан назар солсангиз, ҳар бир қалбда бир шоир яшайди. Ҳар қандай шеъриятга ташна кўнгилда эса, энг сара, энг гўзал бил шеър яшайди. У лаҳза сайин маънавият оламини бойитиб боради.

Шеърият машъали кундан-кунга алангалашиб, соғ кўнгилларга иссиқ меҳр улашади. Ана шундай оловларнинг учқунлари шу кеча кундузда пойтахтимизнинг сўлим масканларидан бирида тўпланиб, шеъриятнинг жонато этувчи нурларида тобландилар...

Алишер Навоий номидаги республика нафис санъат лицеида навбатдаги “Нафосат” анжумани бўлиб ўтди. Тадбирни ҳалқ таълими вазири Жўра Фаниевич Йўлдошев очди. Байрамда турфа хил шеъру, алёрлар билан биргаликда тилимизнинг 10 йиллигига бағишиланган саҳна кўринишлари ўз ифодасини топди. Беш йилдан бўён ўтказилиб келаётган

бу анжуманда нафақат ёш ижодкор, шу билан биргаликда етук ёзувчи, шоирларимиздан Сафар Барноев, Икром Отамурод, Турсунбой Адашбоев иштирок этишиди.

Тўйга тўёна билан деганларидек, ҳар бир вилоятдан ташриф буюрган ижодкор ўқувчилар ўз ижодларидан намуналар ўқишиди. Айниқса, сурҳондарёлик Жўрабек Рамазонов, андижонлик Раъно Зияйдинова ва лицей

ижодкор ўқувчиларининг ижоди барчага манзур бўлди. Тадбир сўнгидага ёш қаламкашларга Президент совғалари топширилди.

Биз анжуман сўнгидага самарқандлик ижодкор ўқитувчи Олқор Даминнинг таассуротлари билан ўртоқлашдик.

- Мен мана шундай республика “Нафосат” кўригига бир неча йилдан бери ўқувчиларим билан иштирок этаман. Мен ўйлайманки, Президентимизнинг иқтидорли ёшларга эътибор бериши катта аҳамиятга эга. Бу “Нафосат” анжумани олис қишлоқларда қизгин ижод билан машғул бўлган истеъодли, серқирига ижодкорларни кашф қилмоқда десак муболага бўлмайди, - дейди жумладан Олқор Даминов.

“Нафосат” деб ном олган мазкур анжуманда иштирок этар экансиз сатрларнинг сеҳрли силсиласида яшаган Навоийнинг издошлари кўплигининг гувоҳи бўласиз. Республикализнинг турли вилоятларидан қатнашган навниҳол шеъриятга ошуфта диллар ижоднинг қайсиидир қалтис тилсизларидан яна биттасини очгандек гўё...

Умид қиласиги, бундай анжуманлар тез-тез ўтказилиб турса, ёшларимиз етук ва баркамол келажак сари ўз йўлидан оғишмай одимлаб бораверади.

Муҳиддин Абдусаматов,
ТошДУ журналистика факультети
1-курс талабаси.

ТИЛАК

Майин шаббодалар қоқади қанот,
Йилларнинг ортидан ўтади йиллар.
Замон ўзгаради, ўзгарап ҳаёт,
Ўзгармас соғ диллар, ўзбакий тиллар

Эй дўстим, минмагин кибр отига,
Бўлмагил ҳеч қачон нафснинг қули.
Унумта, барибир бўлади ҳазон,
Қора қуши самода сақлаган гули.

Ортингдан қолдирғин эзгу ҳотират,
Ҷхига сунянгин ёмонлардан қоч.
Мехринги ҳеч кимдан дариг тутмагил,
Багринги ҳамиша муҳтожларга оч!

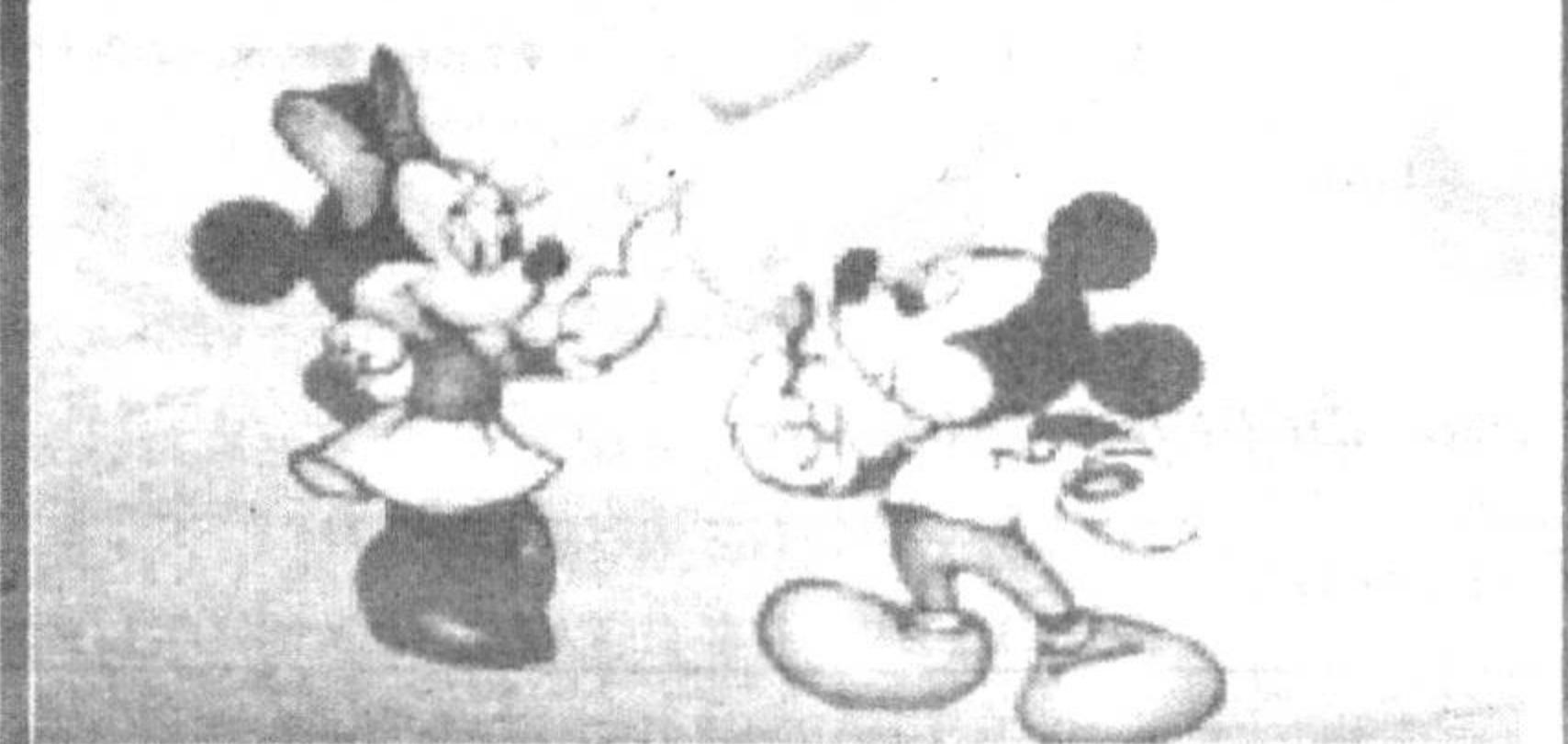
Раъно ЗИЯЙДИНОВА,
Андижон вилояти, Булоқбоши туманиндағи 10-иҳтисослаштирилган мактаб
интернати ўкувчиси.

“ШПАРГАЛКА” БЕРГАН ҮҚИТУВЧИЛАР - ИШДАН БҮШАТИЛДИЛАР

Нью-Йорк. АҚШ мактаблари тарихида кўз кўриб-кулоқ ёшитмаган кўзбўяма-чилик фош этилди. Ўтказилган текширишлар шуни кўрсатдики, текширилган 30 та мактабнинг 50 нафар ўқитувчиси имтихон пайтида ўқувчиларини имтихон саволлари билан яширинча таъминлаган. Имтиҳон вақтида эса ўқувчиларга китоблар ва “шпаргалка” етказиб берган.

Нега шундай? Ушланган ўқитувчиларнинг ҳеч бири ўқувчисидан соғ “пора” олганлиги аниқланмади. Маълум бўлишича, бу “ёрдам”нинг самараси кейинроқ билинар экан. Яъни, ўқув иили охирида қайси мактабда ўқувчиларнинг ўзлаштириш даражаси юқори бўлса, ўша мактаб учун шаҳар ҳокимияти ҳазинасидан кўпроқ маблаг маблаг ажратилади. Мактабнинг бундай юқори даражада молиялашибилишидан биринчи навбатда ўқитувчилар манфаатдор бўлади:

ЮРГАН - ДАРЁ, ДЕЙДИЛАР...

Ҳар иили дунё бўйича олти миллиард саёҳат амалга оширилади. Иқтисодчиларнинг ҳисоб-китобларига қараганда сўнгти 20 йил давомида катта-кичик саёҳатлар учун сарфланадиган харажатлар миқдори беш марта ўсган. Агар 1990 йилдан инсоният туризмга 3.2 триллион доллар сарфлаган бўлса, 2000 йилда бу рақам 4.2 триллионга етиши ба-шорат қилинмоқда. Бу харажатларга йўлкира, ётоқхона ижараси, овқатланиш ва бошқа хизматлар ҳақлари киради. Сайру саёҳат ишқибозларига хизмат кўрсатувчи ходимлар сони ҳам 2000 йилда 250 миллион нафардан ортиши анни.

Захрохон 6 та хато топди.

Юнусобод туманидаги 63-мактабнинг 7-А синф ўқувчиси Захро Мирсаидова 6 январда кетган 6 хатони топди. Айниқса у биз кутган, аммо ҳамма ҳам дарҳол айтиб бера олмаган хатони топди. Раҳмат, сенга Захро! Топафонлигингга- «5»баҳо!

Австралияда - Сидней шаҳридан 500 км узоқликдаги майдонга тушган номаълум доҳий обьект ерда 12 метр чуқурликда жар ҳосил қилди. Бу фазовий “меҳмон” нима эканини аниқлаштириш ишлари давом этмоқда.

САБЗАВОТНИ ҚАЙНАТИБ ЕГАН МАЪҚУЛМИ, ЁКИ ХОМЛИГИЧА?

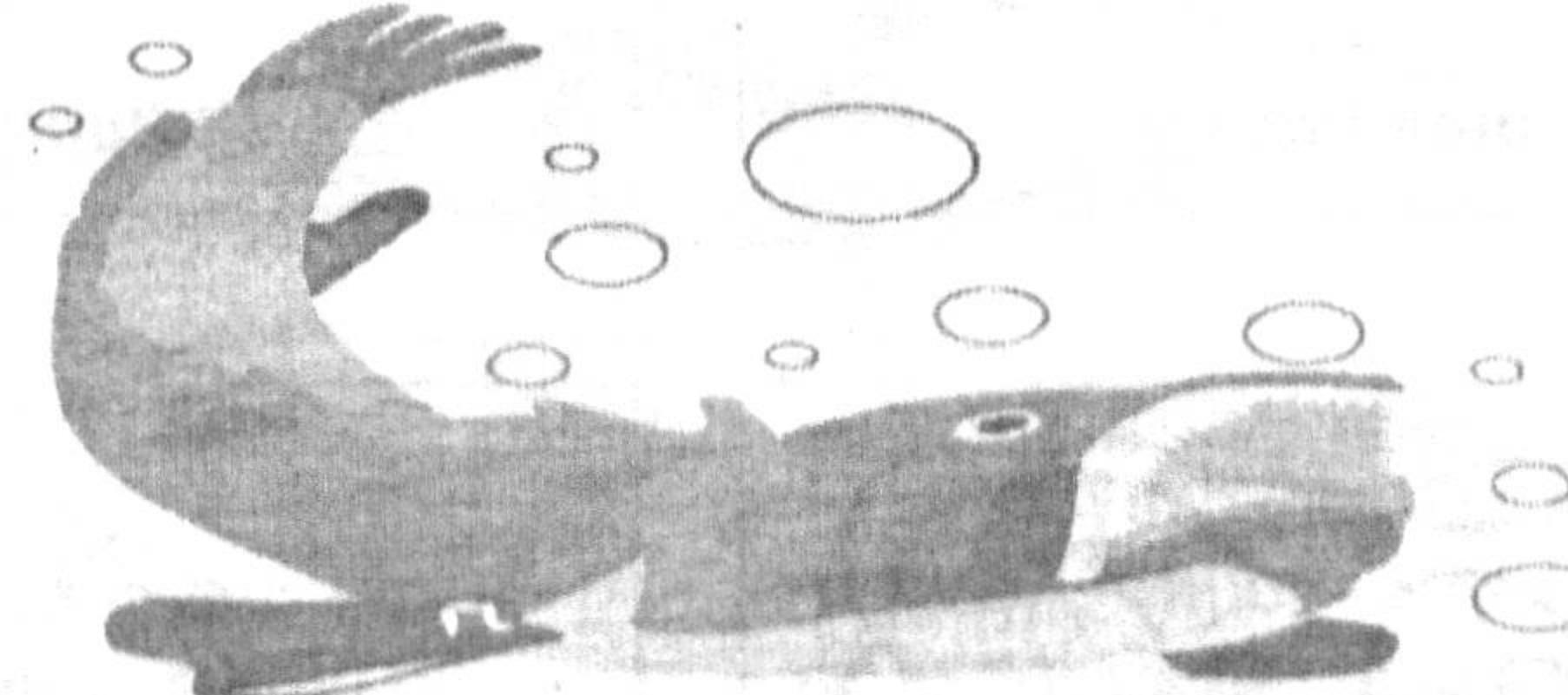
Англиядаги озиқ-овқат илмий-тадқиқот институти мутахассисларининг фикрича, сабзвотларни пишириб искеъмол қилиш фойдалироқ экан. Масалан, инсон вужуди қайнатилган сабзидан хом сабзига қараганда каратиноид моддасини 5 марта кўп ўзлаштирап экан. Бунинг сабаби шундаки, қайнатилган вақтда сабзининг хужайралари юмшаб, ундаги фойдалар инсон ичагида сўрилиши учун анча тайёр бўлиб қолар экан. Бошқа сабзвотларда ҳам худди шунака “яримтайёр маҳсулот”га айланиш жараёни кечади. Шунинг учун, гарчи қайнатилган сабзвотнинг витамин (дармандори)лари бироз камайиб қолса-да, қолганларининг ҳаммаси инсонга тўлиқ ҳазм бўлар экан. Ҳа, оз қолса-да, соз қолар экан. Одам боласи учун “соз”и маъқул.

КЎЗГА КЎРИНМАС-КИТ

Тинч океанининг Перу мамлакатига яқин соҳилларида китнинг янги бир тури аниқланди. Узунлиги 4 метрлий, кўриниши дельфинга ухаш бу жонивор кўпдан бери мутахассислар эътиборини ўзига жалб этиб кетарди.

Бунақа китни океанчилар сўнгти марта 1963 йилда кўрган эдилар. Бу жонивор шунақанти чаққон, шунақанги қўлга тушмас

чапдаст эканки, унинг нима эканини олимлар бу китнинг ўнлаб мурдаларини текширгач аниқладилар. Ҳа, бу тур китлар фақат ўлганидагина уларни сув тўлқинлари қирғоқча чиқариб ташлайди. Бу чапдаст китнинг бирорта тиригини ушлаб бўлмаган. У хатто кемаларга ҳам яқин йўламайди. Сув остида бир соат қола олади. Шундай бўлса-да, тақдир бу қўлга тушмас жониворларни одамлар қўлига тутқазди ва фан яна 1 тур жонивор ҳақидаги маълумот билан бойиди.

Билағон болалар дикқатига!
Сиз «Тонг ўлдузи» газетаси саҳифаларида учрайдиган хатоларни албатта топиб, бизга ёзib юборинг. Чунки атайнин билағон ва топафонлигингизни синаш мақсадида ҳарфлар тушириб қолдирилади ёки қўшиб қўйилади. Тиниш белгилари ўз ўрнида ишлатилмайди...
Мақсадимиз: Билимли бўлинг. Чунки осмонни ўлдузлар, ерни эса сезигр ва зукко билимлilar бераз!
Сизнинг «Тонг ўлдузи»нгиз.

“МАНГ” Ўзбек-иерппа кўнми корхонаси
Тайонинизга маънлигинга қаро-нишор салинади.
Атига 2 дакъездади
Quickly and Tasty
DANDY
ТЕЛ: 672677
ФАКС: 685767

2000

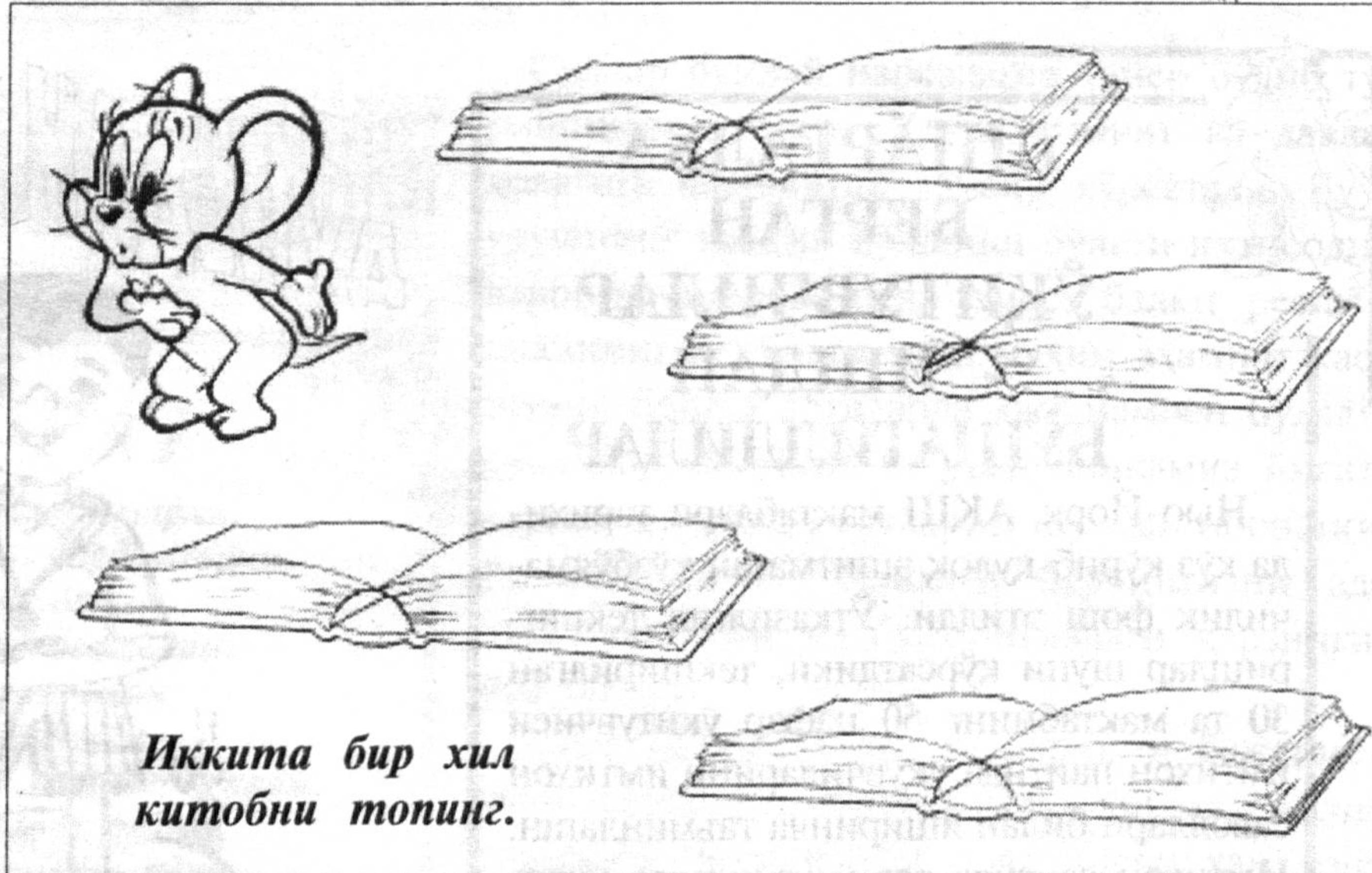
йил 20 январь.

ТОНГЮЛДУЗИ

6

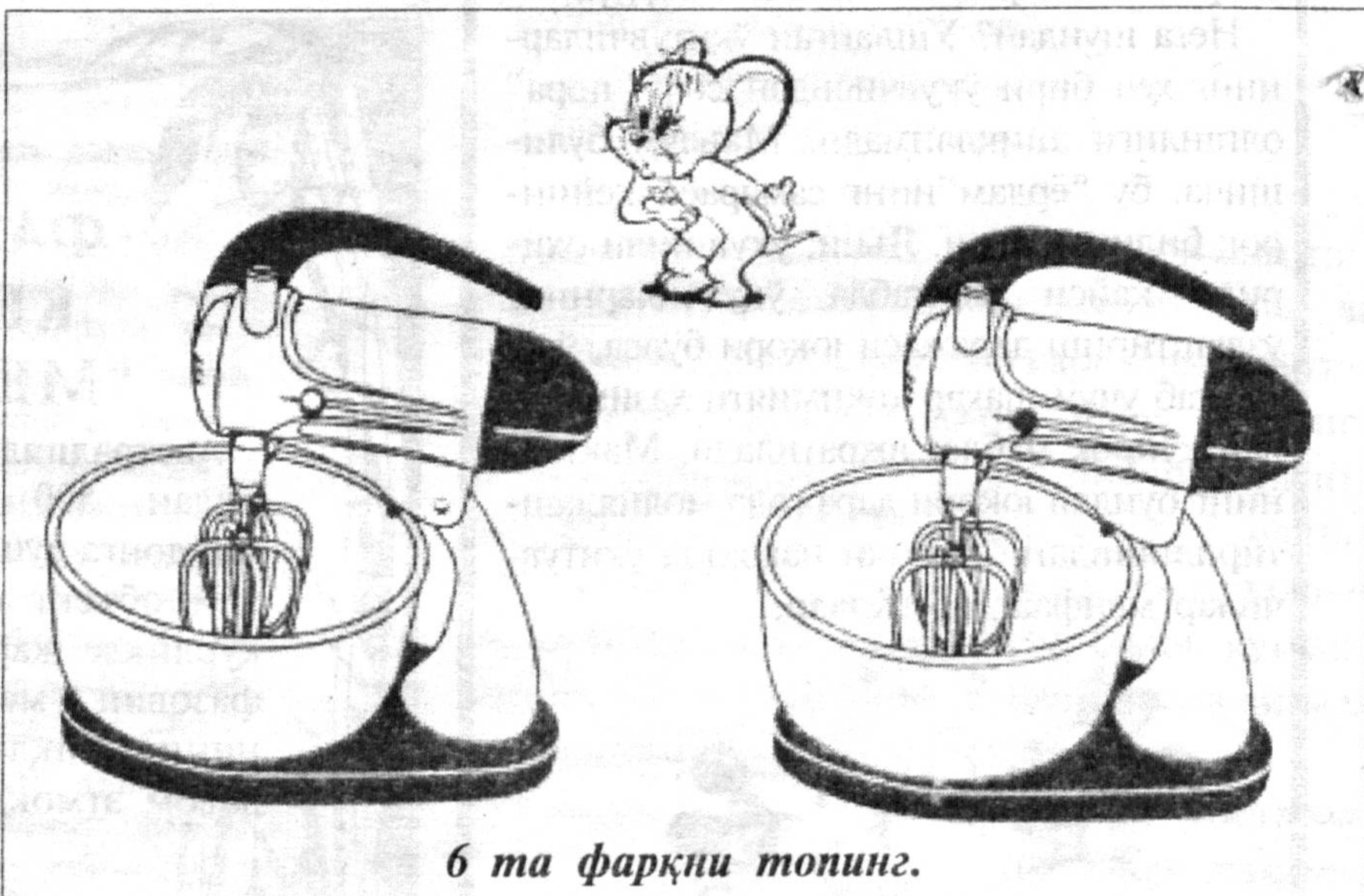
Иккита бир хил буюнни топинг.

Иккита бир хил китобни топинг.

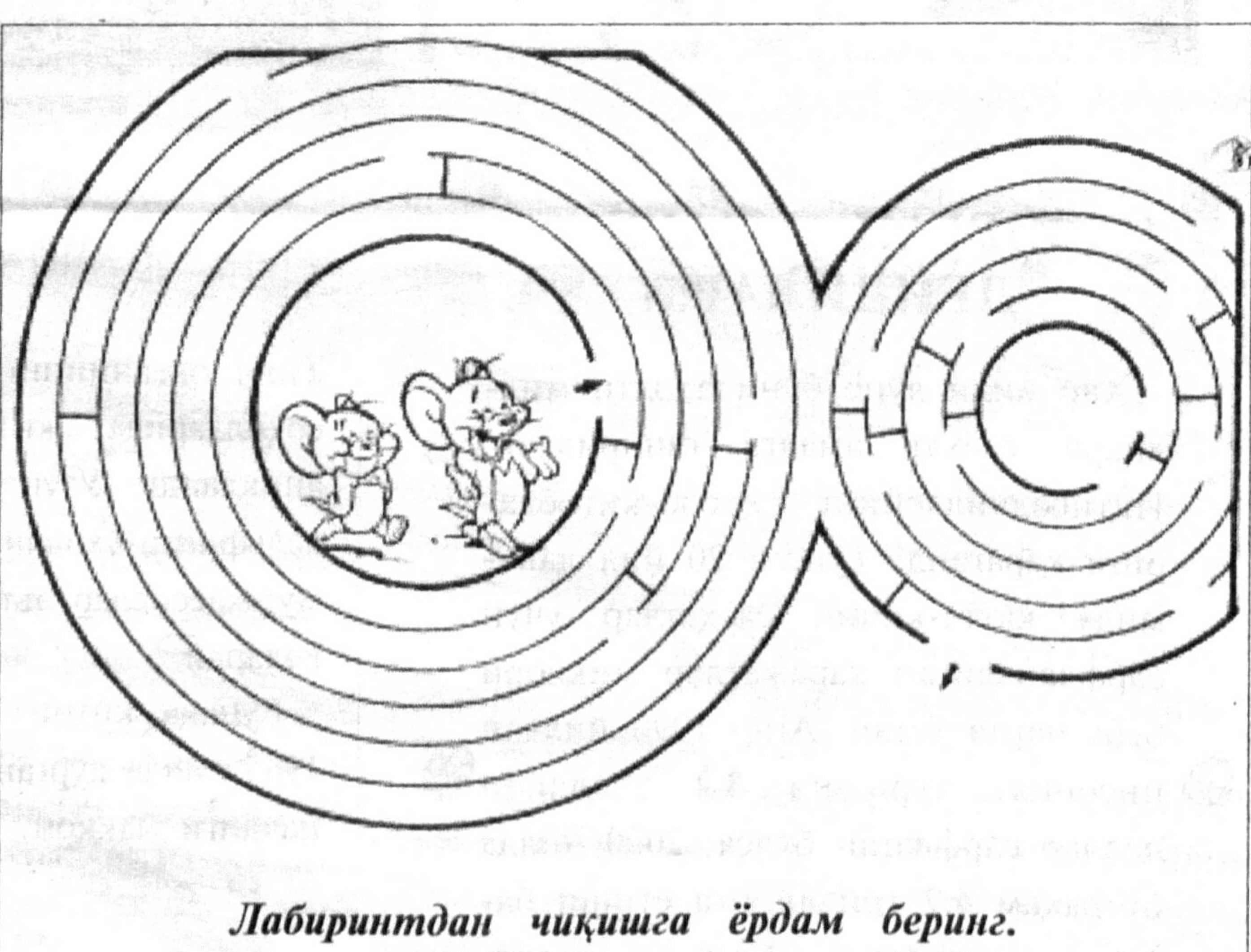
Лабиринтдан чиқишга ёрдам беринг.

6 та фарқни топинг.

Иккита бир хил Жеррини топинг.

Лабиринтдан чиқишга ёрдам беринг.

Том кимни тортиб олади?

8 та фарқни топинг.

Келажак авлоднинг ўқимишили, билимдон, соғлом ўсиши учун уларга катта эътибор қаратилган. Юртбошимиз 2000 йилни «Соғлом авлод» йили деб эълон қилгандар ҳам шундан далолатдир. Шу жумладан, нашриётлар ҳам 2000 йилда улкан режалар тузиб, ўқувчиларга қизиқарли ва ўқимишили китоблар чоп этмоқдалар. Уларнинг режалари билан яқиндан танишиш ва сизларни хабардор қилиш мақсадида «Чўлпон» нашриёти бош мұхаррири Анвар Мадраҳимов Собиржонович билан сұхбатлашды:

- Анвар ака, «Чўлпон» нашриёти боғча болалари, бошлангич синф ўқувчилари ва ўсмилларга атаб адабиётлар чоп этишга ихтиослашган республикамиздаги ягона нашриётдир. Ўтган 1999-йилда нашриёт қандай ишларни амалга ошириди?

- Йил бошида режалар белгилаб олдик ва шу режага асослашиб иш бошладик. Режа икки босқичдан иборат бўлиб, унда турли мавзудаги адабиётлар қамраб олинган. Биринчи босқичда боғча болалар ва бошлангич синвлар учун, иккинчи босқичда эса юқори синф ўқувчилари ва ўсмиллар учун китоблар чоп этиш кўзда тутилган эди. Аксари китобларни лотин алифбосида чоп эттира бошладик. Лотин ёзувлари билан ёнмаён кирил ҳарфлари ҳам берилди. Бу ўз навбатида ўқувчиларга ёрдам бериб, янги алифбони тезроқ ўзлаштириб олишларига имкон яратади. Мавзулар доираси ҳам анча кенгайтирилди. Мақсад, адабиёт, тарих, табиат, иқтисод фанларини соддалаштириб, болаларга осон танишириш, уларга енгил маълумот бериш эди.

- Шундай китоблардан айрим-

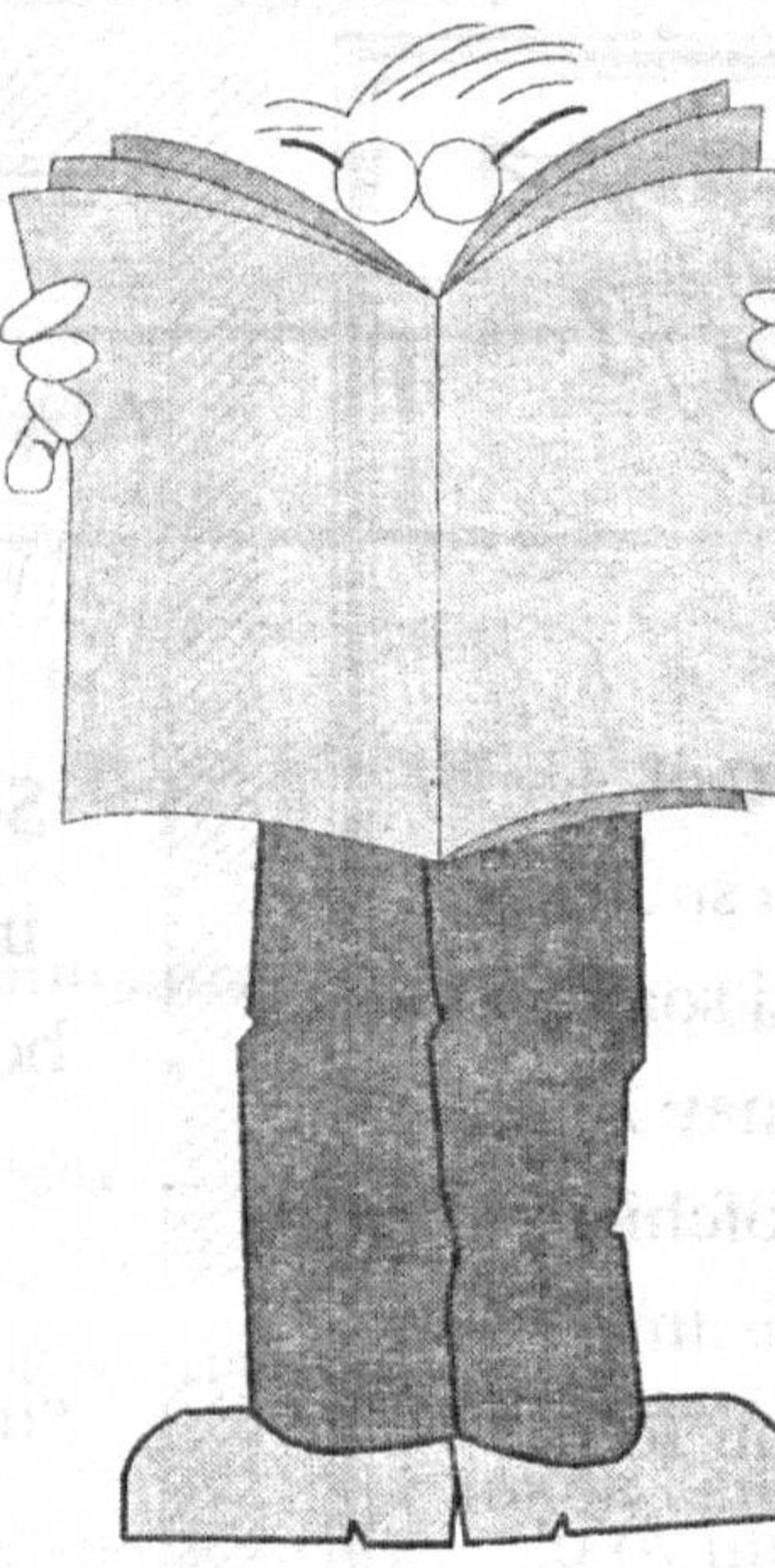
ларини мисол келтирсангиз.

- Ўтган йили лотин алифбоси-

ёзилган. Шуни таъкидлаб ўтиш жоизки, бутунги кунда санъатга катта аҳамият берилмоқда. С.Бўлатов-

«ЧЎПЧАК» БИЛАН АДДОЛМАЙСИЗ

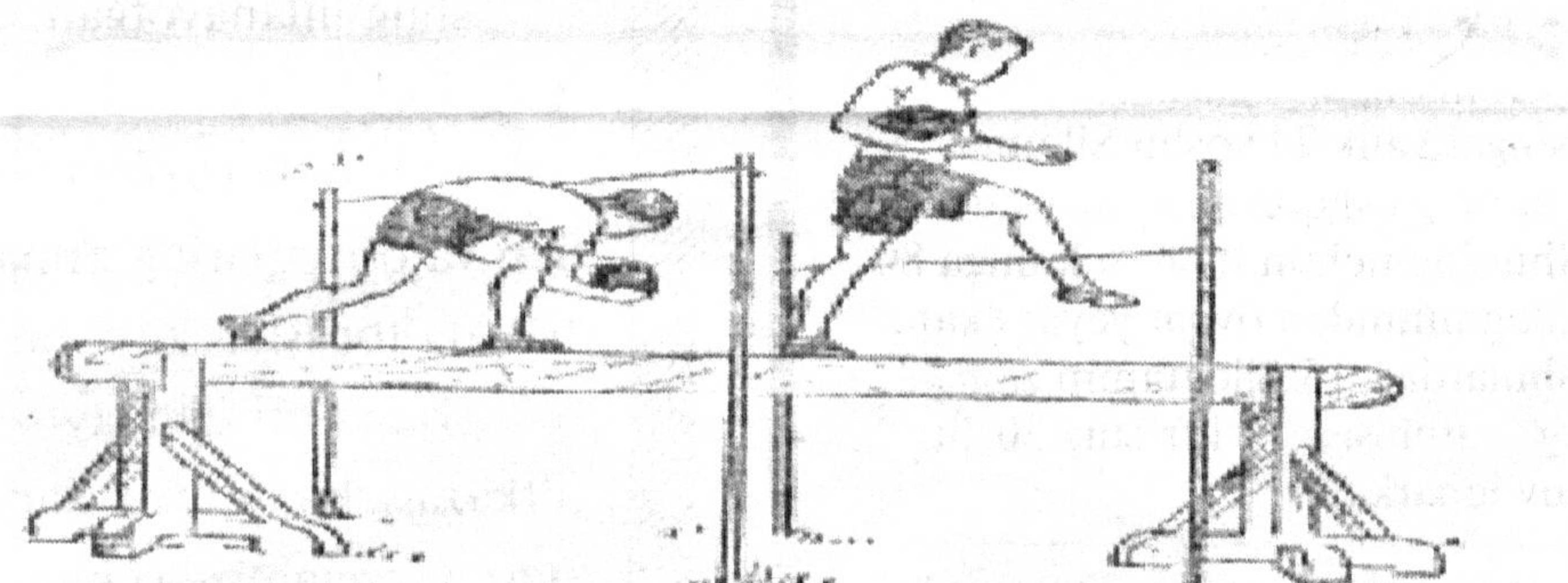
да чоп этилган 60x90 форматдаги, тўрт рангдан иборат безакли ва суратли китоблар ҳозирда ўқувчилар кўлида. Жумладан, Кудус Муҳаммадийнинг «Дастурхоним ёйилди» ёки Анвар Обиджон, Турсунбой Адашбоевларнинг «Хуштак чалиб турасиз», Абдусалом Умаровнинг «Коинотга саёҳат» китоблари. Бундан ташқари Давлат Матбуот қўмитаси нашр этган конкурс голибли китоблари ҳам шулар қаторига киради. А.Носировнинг «Анжир бобо», И.Аҳоровнинг «Бозорга юзланган бола», Ҳ.Имомбердиевнинг «Бир кунлик мўъжиза» шулар жумласидандир. Тарихимизга чукур эътибор қаратилган Ҳамдам Содиковнинг «Султон Жалолиддин Мангуберди» номли китоби Жалолиддин Мангуберди таваллудининг 800 йиллигига атаб

нинг «Нақш алифбоси» китоби нақш чизишнинг дастлабки босқичлари ҳақида ўқувчиларга кенг ва лўнда маълумот беради. Ўқувчининг дунёқарашини шаклланишида катта аҳамият касб этади.

-Ўзингиз ҳам ижодкор экансиз, муаллифлик қилган китоблар ингиз ҳақида нима дея оласиз?

- Сирасини айтганда болалар учун китоб ёзиш менинг энг севимли машғулотим. Улар жуда самимий, ишонувчан, тўғрисуз бўлишади. Ҳозирги ёшларни «чўпчак»лар билан алдомайсиз. Шунинг учун ҳам китобларимда тарихни, атроф-муҳитни, табиат мўъжизаларини, гаройиботларни соддалаштириб тушунтиришга ҳаракат қиласан. «Тулкининг гаройиб саргузаштла-

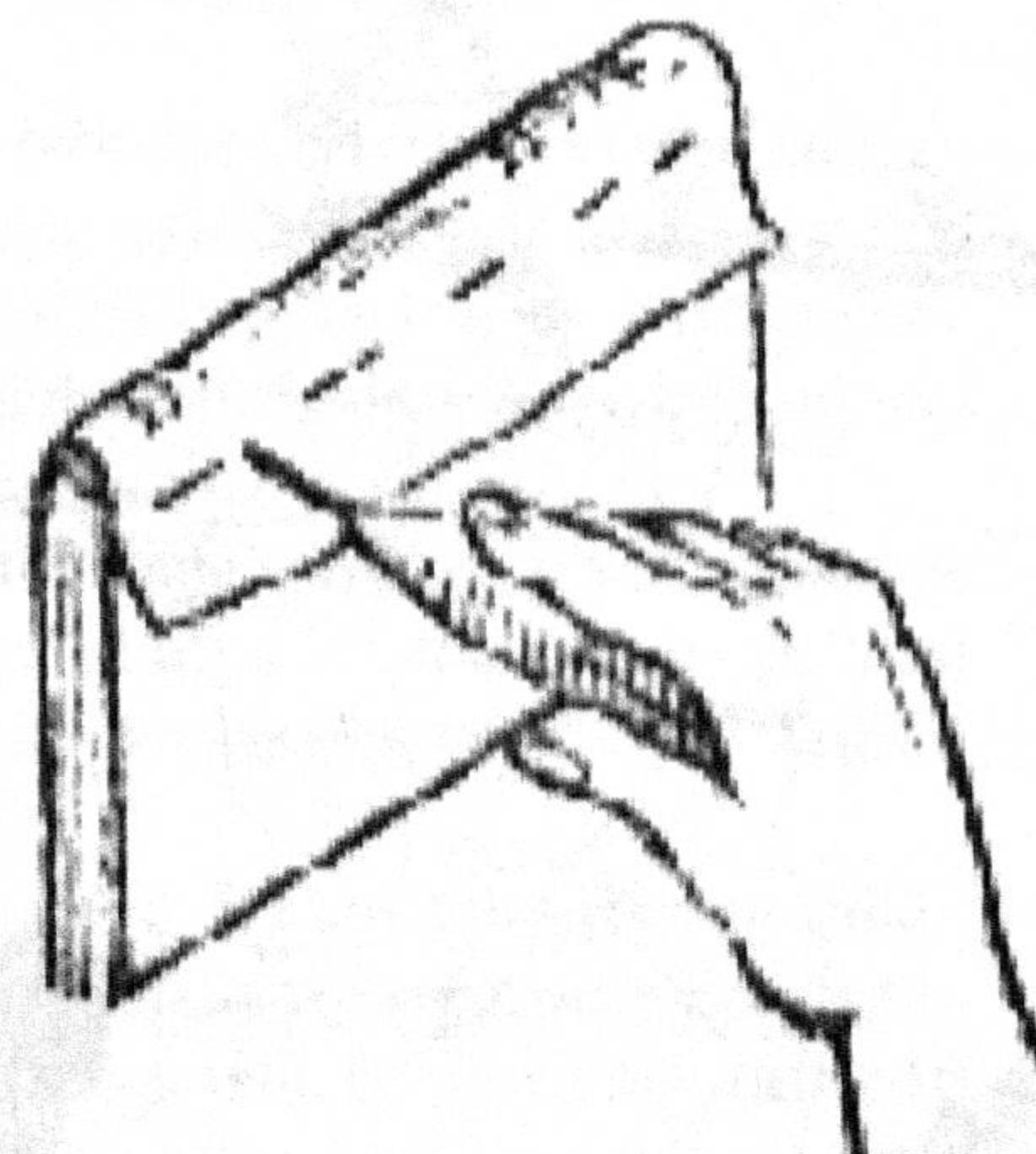
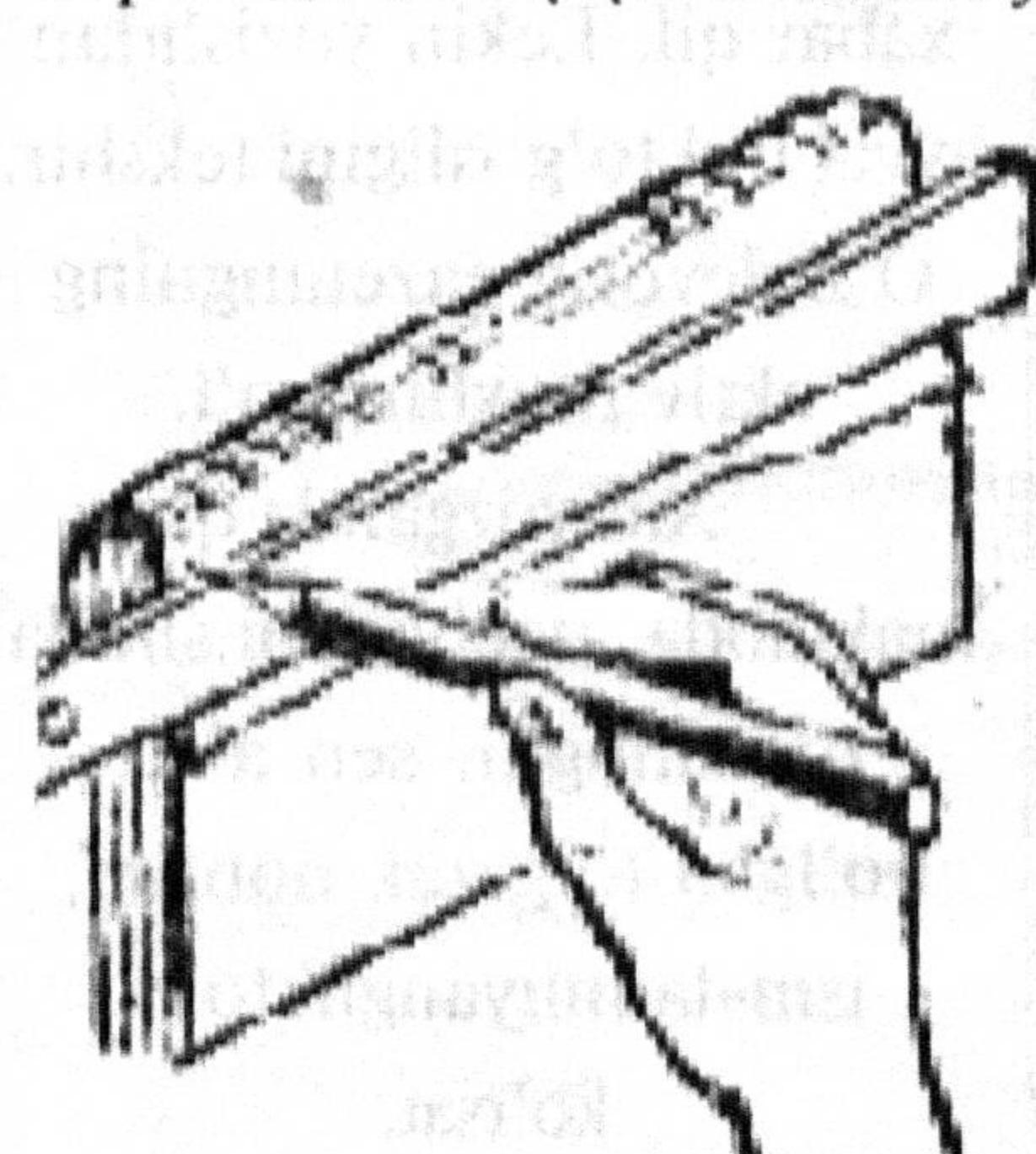
КИТОБНИНГ ӨСКИСИ БУДМАДИ

либ олинган варақларни бирлаштириб, папирус қофози билан ёпиширилади.

2. Барча варақлар тартиб рақами билан, текис қилиб бирлаштирилади ва оқ қофоз билан усти-

дан ҳам тагидан ҳам бирлаштирилиб, ёпиширилади.

3. Сўнгра варақлар чап тараф четидан, чиройли қилиб узунасига, бўйига 5-8 тагача тешилади. Ана

ри» китобимга ўтган йили лауреат бўлдим. Бу китобда тулкилар ҳақида қизиқарли маълумотлар берганман. Албатта, ҳар бир китобим ичидаги турли ўйинлар бераман. Рассом Жирнов ишлаган «Кўкчалик болалар» китобим ҳам бундан мустасно эмас. Тез кунларда «Расмли алифбо», «Ким чақон» номли китоблар ўқувчилар кўлига етиб боради деган умиддаман.

- «Чўлпон» нашриётининг 2000 йилдаги мавзуу режалари ҳақида тўхталиб ўтсангиз.

- 2000 йилдаги режалар ўтган йилдаги режалардан катта фарқ қиласи. Нашриёт жамоаси янги йилда болажонларга атаб «Чўлпон кутубхонаси» серияси остида 24 та номдаги китобни нашр этиб, газета-журнал обуна каталогига кирилди. Мазкур серияга матбуот тарқатиш бўлимлари орқали обуна ҳар жиҳатдан қулади. Юқорида айтганимдек, 2000 йилдан бошлаб китобларни лотин алифбосида ўқийдиган ўқувчилар сони яна ортади. Бу эса янги алифбода қўшимча адабиётларни кўпроқ чоп этишини тақозо этади.

- «Чўлпон кутубхонаси» сериясида нашр этиладиган рўйхатга қандай китоблар киритилган?

- Илмий-оммабоп адабиётлар ўтган йилги режада умуман йўқ эди. Рўйхатга илмий-оммабоп адабиётлар, мумтоз адабиёт киритилган. Ўқувчиларимиз Алишер Навоий, Машраб, Оғаҳий, Фахриддин Али Кащфийлар ҳақида маълумотга эга бўладилар. Бундан ташқари эртаклар, ҳикоялар, шеърлар болажонларни хурсанд қиласи, деб ўйлайман.

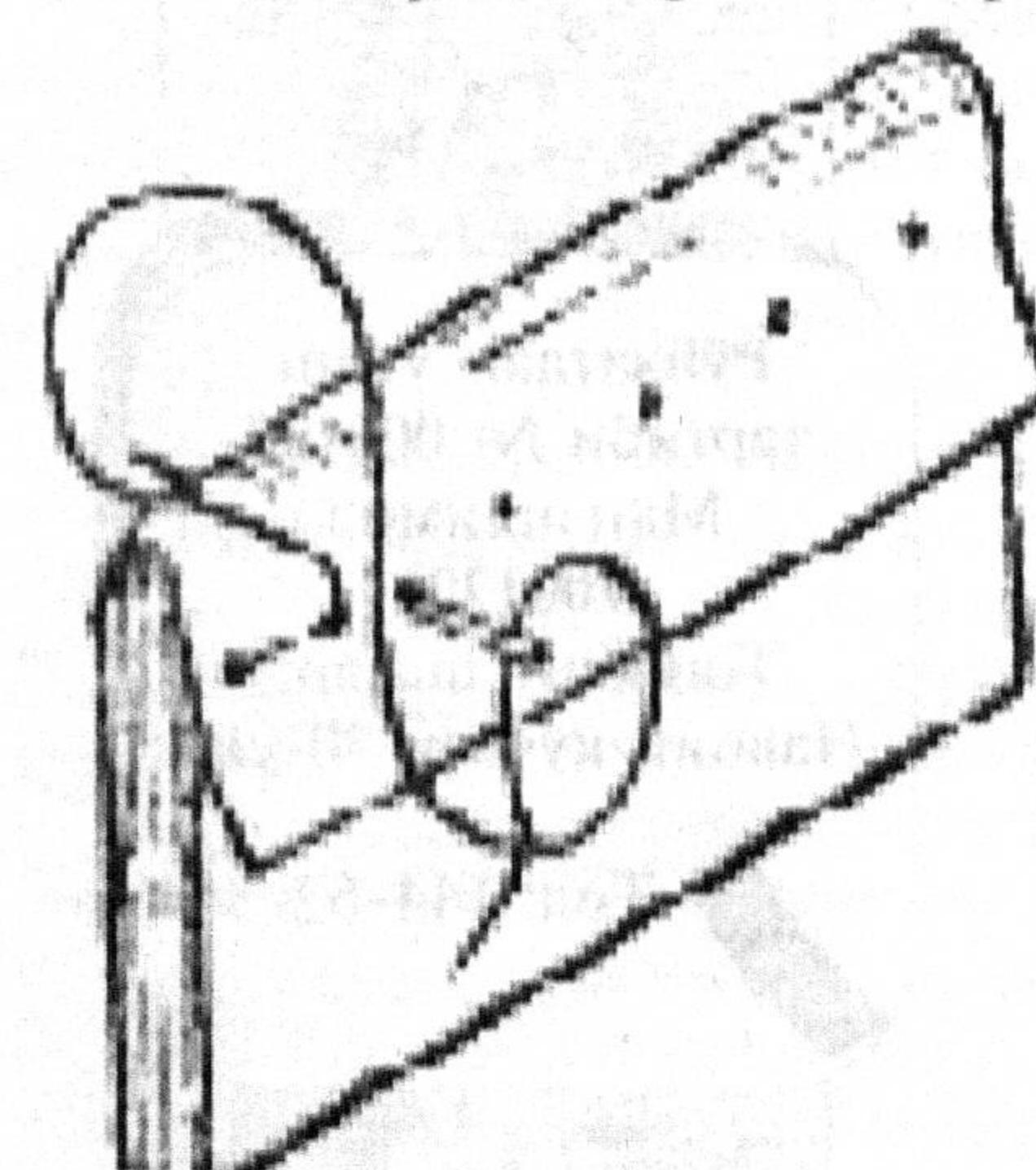
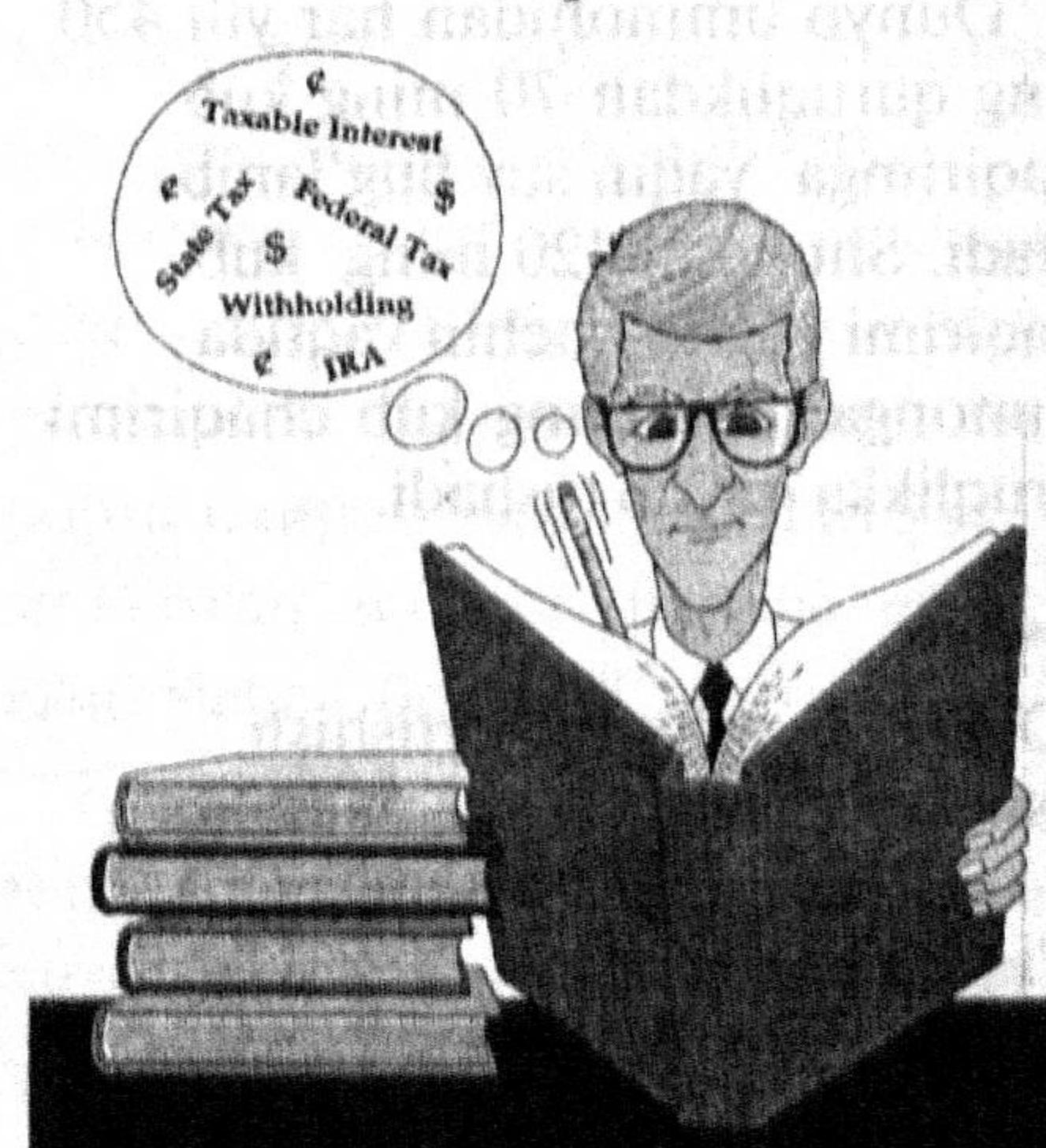
- Сұхбатингиз учун раҳмат. Эзгу ишларингизда мұваффақиятлар тилаймиз!

ГУЛЮЗ сұхбатлашды.

шу тешиклардан игна билан ип ўтказиб, маҳкам қилиб тикилади.

4. Муқовани ҳам тикилгпан варақларга ёпиширилади. Муқованинг устидан картон қофозини, китоб ҳажмидан 3-5 мм. каттароқ қилиб ёпиширилади (уч тарафидан). Сўнгра ортиқча 3-5 мм. картонни муқованинг ички тарафларига қайриб, ёпиширилади. Китобимиз яп-янги бўлди!

**Шохрух КАРИМБЕКОВ
тайёрлади.**

O'qituvchi - Aytingchi, yer yuzida eng sovuq joy qayer?

O'quvchi: - Bizning sinf!

- Elektr energiya bilan yorug'lik o'rtaida qanday farq bor?

- Yorug'likka pul to'lanmaydi.

КС-Namuncha voy-voylamasangiz,

рн

рз

о

*

дни

пр

ю

сп

шп

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и